

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 11341/2024
05.06.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, Марије Терзић, Мирјане Андријашевић, Надежде Видић и Зорана Хацића, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Адвокатска канцеларија „Трлаковић, Марић, Влашковић, Тирић“ из ..., против тужене „UniCredit Bank Srbija“ а.д. Београд, чији је пуномоћник Младен Аврамовић, адвокат из ..., ради утврђења и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 21502/20 од 21.12.2023. године у седници одржаној 05.06.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 21502/20 од 21.12.2023. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 21502/20 од 21.12.2023. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 20866/19 од 07.07.2020. године, тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца, којим је тражено да се утврди да је ништава одредба члана 9. став 1. тачка 1. Уговора о готовинском кредиту бр. .../.../...-... од 12.01.2012. године и **ОДБИЈА** захтев тужиоца којим је тражено да се обавезе тужена да му на име стицања без основа исплати износ од 15.000,00 динара са законском затезном каматом од 12.01.2012. године до исплате, као и захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове поступка у износу од 59.500,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 20866/19 од 07.07.2020. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и утврђено да је ништава одредба члана 9. став 1. тачка 1. Уговора о готовинском кредиту бр. .../.../...-... од 12.01.2012. године. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 15.000,00 динара са законском затезном каматом од 12.01.2012. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу

накнади трошкове парничног поступка у износу од 23.000,00 динара са законском затезном каматом од наступања извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 21502/20 од 21.12.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П 20866/19 од 07.07.2020. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је изјавила благовремену ревизију, због погрешне примене материјалног права и предложила да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној на основу одредбе члана 404. ЗПП, ради уједначавања судске праксе.

Одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. ЗПП („Службени гласник РС“ бр.72/11... 10/23) у вези члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, бр. 10/23) Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП Врховни суд је оценио да је ревизија тужене основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је, као корисник кредита, са туженом банком закључио Уговор о готовинском кредиту бр. .../.../...-... од 12.01.2012. године, којим је тужена одобрила тужиоцу кредит у износу од 1.000.000,00 динара. Одредбом члана 9. став 1. тачка 1. уговора, тужилац се обавезао да туженој исплати накнаду за обраду кредитног захтева у износу од 15.000,00 динара. Наведена накнада кориснику кредита је наплаћена 12.01.2012. године.

На основу утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев закључујући да је предметна одредба Уговора о готовинском кредиту ништава, сагласно члану 103. Закона о облигационим односима (ЗОО), из чега произлази да је банка од тужиоца наплатила накнаду за обраду кредитног захтева без правног и економског оправдања с обзиром да је у конкретном случају изостала предуговорна фаза тако да тужилац није био упознат на шта се трошкови обраде кредитног захтева односе и какав је механизам њиховог обрачунавања.

По оцени Врховног суда становиште нижестепених судова је засновано на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. ЗОО, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да обвезнику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066).

Одредбом члана 43. Закона о банкама прописано је да Народна банка Србије може прописати јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга, и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручују кориснику („Сл. гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Сл. гласник РС“, бр. 36/11 и 39/14), који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају, јер је предметни уговор о кредиту закључен 12.01.2012. године.

Према томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга насталих у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, понудом која је то садржала, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано у члану 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање), и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа обавештења о условима који се односе на уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Сл. гласник РС“, бр.45/11), ближе су утврђени изглед и садржина обрасца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 висину и врсту свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању у понуди од 12.01.2012. године, коју је доставио тужиоцу уз тужбу, наведена је висина и врста свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, па тако и провизија за обраду кредита у укупном износу од 15.000,00 динара, што одговара садржини побијане уговорне одредбе. Како је тужилац садржином наведене понуде обавештен о врсти и висини накнада које падају на његов терет, таква уговорна одредба није неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Исказивање ове накнаде за банкарску услугу задовољава услов одређености уговорне обавезе и у смислу члана 50. ЗОО (врста и висина/фиксна или променљива). У списима се налази понуда која није потписана од стране корисника кредита, а чији пријем тужилац не оспорава, из чега произлази да у конкретном случају, банка није била у обавези да доказује да је кориснику кредита уручена понуда у предуговорној фази.

Следом изложеног, побијана уговорна одредба није противна основним начелима облигационог права нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга, тако да тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са затезном законском каматом на основу члана 104. и 214. ЗОО.

Како је тужена успела у поступку по ревизији, то јој на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву те туженој припада за радње предузете од стране пуномоћника адвоката, и то за приступ на једно неодржано рочиште у износу од 4.500,00 динара, за приступ на једно одржано рочиште у износу од 7.500,00 динара, за састав жалбе у износу од 12.000,00 динара, таксе на жалбу и другостепену одлуку у износу од по 2.500,00 динара, састава ревизије у износу од 18.000,00 динара, таксе на ревизију у износу од 5.000,00 динара и таксе на одлуку по ревизији у износу од 7.500,00 динара, што укупно износи 59.500,00 динара.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**